

Kutatási jelentés

A Harcsaszájú-barlangban, a Kis-hideg-lyukban, és a Bagyura-barlangban
2011. évben zajló kutatásokról

Kutatásvezető: Nyerges Attila

Kutatásvezető-helyettesek: Szabó Lénárd, Nagy Gergely Domonkos

Kutatócsoport: Barit Barlangkutató Csoport (a Magyar Cserkészszövetség barlangász szakága)

1. RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS

Janus-arcú év volt a 2011. a Harcsaszájú-barlang kutatásának történetében. Egyfelől a sok erőfeszítés ellenére sem sikerült jelentős új részeket feltárnunk, másfelől országos érdeklődés övezte az eseményt, hogy **2011. december 11-én a Kis-hideg-lyukon keresztül sikerült megteremteni az összeköttetést a Pál-völgyi-barlanggal**, ezáltal az ország leghosszabb járatrendszere jött létre, melynek járathosszúsága megközelíti a 29 km-t. Mintegy 30 alkalommal volt leszállás az év alatt a barlangba, melyek főként a feltáró kutatásra irányultak.

2. A FELTÁRÓ KUTATÁSRÓL

Az évben a legtöbbet a **Tej-hasadék** keleti végének bontásán dolgoztunk. Fő indítéka a munkának az volt, hogy ezen a ponton keresztül sikerüljön összekötni a barlangot a Pál-völgyivel, de miután ez más helyszínen megtörtént, ezután sem hagytuk abba a munkát, hiszen ezen a helyen még sok ismeretlen járatot feltételezhetünk. A bontás már több mint 10 méter hosszú, és az agyag depózása már min. 6-8 embert igényel.

Az év első felében sok energiát fordítottunk a Harcsaszájú-barlang és a Hideg-lyuk közötti ismeretlen terület felfedezését célzó bontásra is, mely a **Sisma-foszil** nevű járat **nyugati végpontját** jelentő sziklaszűkület vésését jelentette. 7 bontás után sikerült is átjutni a szűkületen a mögötte látszó hasadékba, ahol azonban néhány méter után ismét egy szűkületbe ütköztünk, ahol ugyan enyhe huzatot lehet érezni, de a bontás és depózás körülményei koránt sem optimálisak, ezért ezen a helyen nem folytattuk a munkát.

Az év során a figyelem egyre inkább a **Kis-hideg-lyuk** felé terelődött, mert noha a járatok errefelé szűkek és akár nagyon omladékosak is, a felszínhez való közelségük mégis megkönnyíti bennük a bontást, s a Pál-völgyi-barlangtól való távolság sem volt lényegileg nagyobb itt, mint a hegyben beljebb. A nyáron kezdtük bontani a Kis-hideg-lyuk keleti végét, és néhány alkalom – és kb. 5 méter omladék átbontása – után sikerült egy tágasabb és magasabb hasadékba beérnünk. Sajnos ez a belyukadás sem bizonyult hosszabbnak 10 méternél, de végülis kulcsfontosságú volt az összeköttetés megteremtése szempontjából, hiszen ezen a ((T.R)ex-teremnek elnevezett) termecskén keresztül lehet átmenni jelenleg a Pál-völgyi-barlangba.

A két rendszer összekötésének szövevényes története van, melynek ismertetésébe ehelyt nem bonyolódnék, bizonyosan kiderül az más forrásokból. Megemlíteném azonban, hogy nagy lendületet adott a kutatásnak a **2011. október 21-23. között megrendezett „Szépvölgyi-kutatótábor”**. Ezen a hétvégén közel 100 résztvevővel, 7 barlangban, 11 kutatási ponton haladtak a munkálatok, összesen mintegy 30 műszakban, további csapatok pedig egyéb műszaki és fejlesztési feladatokon dolgoztak. Belyukadást ugyan sehol sem sikerült elérni, ennek ellenére a legfontosabb célunk, a Pál-Mátyás- és a Harcsa-Hideg-rendszerek összekötése sokat haladt előre. A két, egymást legjobban megközelítő járat közötti – addigra csupán – 16 méteres távolságot sikerült a felére csökkenteni. Ez talán nem hangzik túl nagy eredménynek, pedig a szűk bontási helyszínen és a rendkívül hosszú, 15-

20 fős deponálási láncban mindez kutatóink derekas helytállásának köszönhető, akik reggeltől hajnalig, váltott műszakban, igen nehéz körülmények között dolgoztak. A kutatótábornak azonban nem egyedül ezen összeköttetés elősegítése volt az eredménye, hanem a jó hangulatú hétvége keretében számos olyan emberrel ismertethettük meg a feltáró kutatás szépségeit, akik addig nem vettek részt a barlangkutatásban. Reméljük a lelkesedésük kitart és munkájuk még számos eredménnyel fogja öregbíteni a magyar barlangkutatás hírnevét. Esténként néhány ismeretterjesztő vetített előadással igyekeztünk betekintést engedni a környéken zajló más jellegű tudományos kutatásokba, illetve egy ígéretes 3-dimenziós térképező szoftver fejlesztésének kezdeti lépéseibe. A hétvége szervezésében és lebonyolításában a Barit Barlangkutató Csoport mellett aktív részt vállalt a Bekey és a Szabó József Barlangkutató Csoport is.

Az **összeköttetés** végülis – amint említettem – december 11-én született meg. Ezen utolsó fázisában a munkáknak, ahol nagy szerepet kapott egy újonnan feltárt felszíni bejárat is, elsősorban a Bekey csoport Tóth Attila vezetésével és a Hideg-lyuk team, Nagy András vezetésével dolgozott intenzíven a siker érdekében.

A kutatótábor alatt, október 23-án kezdtünk egy új bontási ponton kutatni, a **Bagyura-barlangban**. Az ideális körülmények és a felszín közelsége miatt azóta is nagy erővel folyik e ponton a munka, a bontott járat hosszúsága már 12 méter. Belyukadás esetén a Harcsa, a Hideglyuk és a kőfejtő közötti ismeretlen terület adná meg magát.

3. TOVÁBBI TEVÉKENYSÉGEK

Folytattuk a barlangról a **fotódokumentáció** készítését (pl. a Masszázs-mászás régiója és a Sokoban-terem).

A barlangban a hatékonyabb kutatást és balesetmentes közlekedést szolgáló kezdetleges **kiépítést** folyamatosan **karbantartottuk**, ellenőriztük a beépített kötelek állapotát (volt karabíner, ami cseréire szorult). A túravezetői tanfolyam keretében a tanfolyamozók bevonásával történt a lépcsőcsavaros mászások biztonságosabbá tétele.

Nagy újdonsága az évnek, hogy a Róka-boulevardon, az agyagban felgyülemlött tavacsákban egy **barlangi állatot** fedezett föl Szabó Emőke. A vízfelszínen függően mozgó fehér, 1-2 mm-re is megnövő ízeltlábúnak több tucatnyi egyedét találtuk meg a tavakban. A kicsiny állat valószínűleg az ugróvillások (collembola) rendjébe tartozik, és barlangi állatfaj lehet. Eddig nincsen tudomásunk más troglobiontról a barlangrendszerből. Az állatokból hoztunk ki a barlangból, jelenleg a Természettudományi Múzeum munkatársai dolgoznak a meghatározásukon. Az sem tisztázott kérdés, hogy van-e összefüggés az állatok ezen élőhelye, és a Róka-boulevardon egykor végigfolyó patak között.

A barlangban ősz óta Kiss Klaudia több ponton vizsgálja a **becsöpögő vizeket**. Első mérés-sorozatának eredményét az alábbiakban közlöm. Messzemenő következtetések levonását a kutatóra hagyom, de szembeötlő, hogy a barlang bejárat szakaszában, ahol még a felszínen erdő található (Cseppköves-kürtő), mennyivel kevésbé szennyezett a víz, mint beljebb, a beépített területek alatt (ezeken a területeken tapasztaltuk a felfedezést követő hónapban a – gyaníthatóan – csőtörés miatti intenzív vízbefolyást is).

Budapest, 2012. február 15.

Nagy Gergely Domonkos

sor-szám	Minta neve	pH	Vezető-képesség μS	Lúgosság ml	0.1 n HCL faktor	Összes-keménység ml	0.05 M EDTA faktor	Kalcium ml	Klorid ml	0.01 n AgNO3 faktor
1	Cseppköves-kürtő	8,5	533	0,80	0,9174	2,60	0,855	2,20	0,40	0,962
2	Malacfürdő	8,1	772	1,10	0,9174	3,80	0,855	2,10	0,55	0,962
3	Uffizi	8,4	1967	1,70	0,9174	9,15	0,855	2,00	5,45	0,962
4	Nagy kő alatt	8,6	1363	2,55	0,9174	6,95	0,855	0,90	2,10	0,962
5	Nedv-terem	8,4	1346	2,20	0,9174	6,50	0,855	0,50	3,10	0,962
6	Csodavár	7,4	1576	1,80	0,9174	7,20	0,855	1,70	4,20	0,962
7	Felbújó-terem	8,1	1260	1,05	0,9174	5,70	0,855	1,10	3,40	0,962
Mintavétel dátuma: 2011.12.20.					Mérést végezte: Szalai Zsófia, Kiss Klaudia					
Mérés dátuma: 2011.12.22.					Jegyzőkönyv sorszáma: fkiviz_002					
Mintavétel helyszíne: Harcsaszájú-barlang										

sor-szám	Nitrát főző-pohár sorsz.	Nitrát mg/l (-ABS)	NO ₃ hig.	Nitrit mg/l (-ABS)	NO ₂ higítás	Ammónium mg/l (-ABS)	NH ₄ higítás	Foszfát mg/l (-ABS)	PO ₄ hig.	Szulfát mg/l (-ABS)	SO ₄ hig.	K ext	K hig.	Na ext	Na hig.
1	1	25,50	2	0,019	1	0,000	1	0,003	1	167,40	1				
2	2	13,73	6	0,004	1	0,000	1	0,001	1	198,10	1				
3	3	21,90	6	0,034	1	1,927	1	0,058	1	200,90	1				
4	4	20,51	6	0,103	1	2,513	1	0,008	1	198,80	1				
5	5	9,95	6	0,022	1	2,515	1	0,010	1	181,10	1				
6	6	10,30	6	0,057	1	5,043	1	0,011	1	189,70	1				
7	7	7,49	6	0,040	1	1,716	1	0,047	1	193,90	1				
Mintavétel dátuma: 2011.12.20.					Mérést végezte: Szalai Zsófia, Kiss Klaudia										
Mérés dátuma: 2011.12.22.					Jegyzőkönyv sorszáma: fkiviz_002										
Mintavétel helyszíne: Harcsaszájú-barlang															